

KARTA KURSU

Nazwa	Zajęcia monograficzne: Demokracja liberalna i jej wrogowie	
Nazwa w j. ang.	Monographic course: Liberal democracy and its enemies	
Koordynator	dr hab. Radosław Marzęcki, prof. UP	Zespół dydaktyczny
		dr hab. Radosław Marzęcki, prof. UP
Punktacja ECTS*	3	

Opis kursu (cele kształcenia)

Dobrze funkcjonujący system demokratyczny rozumiany nie tylko jako „reguły gry wyborczej” (wyłanianie władzy w wyniku decyzji wyborców), ale również jako zespół rozwiązań instytucjonalnych, których celem jest ochrona praw politycznych i wolności obywatelskich stanowi fundament dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Celem kursu jest zapoznanie studentów z najważniejszymi koncepcjami teoretycznymi demokracji. Szczególny nacisk zostanie położony na diagnozę kondycji współczesnej demokracji przedstawicielskiej oraz refleksję nad konsekwencjami zjawisk i procesów, które osłabiają sprawność i skuteczność funkcjonowania systemu demokratycznego. Studenci zapoznają się z klasycznymi XX-wiecznymi koncepcjami demokracji i demokratyzacji (m.in. Huntington, Dahl, Schumpeter, Przeworski, Linz, Diamond, Sartori), przedyskutują czynniki sprzyjające procesom konsolidacji demokracji, dokonają diagnozy stanu demokracji w Polsce i na świecie w odniesieniu do takich koncepcji jak demokracja nieliberalna, niedemokratyczny liberalizm, dekonsolidacja demokracji, autokratyzacja. W trakcie zajęć zostaną zidentyfikowane i omówione najważniejsze ryzyka dla demokracji liberalnej: m.in. populizm, antagonizm polityczny, korupcja dyskursu politycznego, nihilizm prawny, apatia i bierność obywateli. Teoria społeczna (Sartori, Mounk, Schmitter, Müller, Habermas) z kolei posłuży to formułowania konstruktywnych wniosków dotyczących przeciwdziałania zagrożeniom i problemom współczesnej demokracji.

Warunki wstępne

Wiedza	Znajomość podstawowych pojęć z zakresu socjologii
Umiejętności	Umiejętność interpretacji tekstów naukowych oraz wnioskowania z danych wtórnych (np. wyników badań sondażowych)
Kursy	Zaliczone kursy: Podstawy socjologii

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01: Student zna kluczowe pojęcia z zakresu problematyki objętej kursem: demokracja, demokracja przedstawicielska, pluralizm, demokracja liberalna, demokracja nieliberalna.	W01, W02, W05
	W02: Student posiada zaawansowaną wiedzę na temat uwarunkowań i determinant konsolidacji oraz procesów osłabiających jakość demokracji	
	W03: Student zna potrafi scharakteryzować różne jej modele demokracji oraz systemów alternatywnych (niedemokratycznych) w odniesieniu do koncepcji teoretycznych oraz praktyki społecznej i politycznej	

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01: Student potrafi uzasadnić potrzebę działania na rzecz upowszechniania wartości demokratycznych	U1, U2, U3, U5
	U02: Student potrafi diagnozować najważniejsze zagrożenia i problemy współczesnej demokracji w odniesieniu do teorii społecznej	
	U03: Student potrafi identyfikować źródła danych, pozwalających empirycznie weryfikować stan demokracji w danym kraju	

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01: Student potrafi konstruktywnie argumentować i uzasadniać swój punkt widzenia w zakresie rozwiązań instytucjonalnych służących poprawie jakości demokracji w odniesieniu do poznanej literatury	K01, K02
	K02: Student docenia rolę i znaczenie takich wartości jak: pluralizm, zaufanie, współpraca, agonizm, prawda, odwaga cywilna.	

studia stacjonarne

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	
Liczba godzin		30									

studia niestacjonarne

		Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin		22										

Opis metod prowadzenia zajęć

Konwersatorium, którego celem jest zwrócenie uwagi studenta na określoną liczbę problemów związanych z tematyką zajęć. Praca w grupach: interpretacja tekstów źródłowych oraz analiza danych wtórnych.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01						X	X	X					
W02						X	X	X					
W03						X	X	X					
U01						X	X	X					
U02						X	X	X					
U03						X	X	X					
U04						X	X	X					
U05						X	X	X					
K01						X	X	X					
K02						X	X	X					
K03						X	X	X					

Kryteria oceny	Warunkiem uzyskania pozytywnej oceny są: - obecność na zajęciach - merytoryczny udział w dyskusjach - zaangażowanie w pracę nad projektem i przedstawienie efektów pracy podczas zajęć.
Uwagi	

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

1. Najważniejsze problemy demokracji liberalnej XXI wieku.
2. Klasyczne XX-wieczne koncepcje demokracji i demokratyzacji: trzecia fala demokratyzacji, czynniki sprzyjające demokratyzacji, kryteria poliarchii, konkurencyjna teoria demokracji, demokracja jako system zinstytucjonalizowanej niepewności, paradoksy demokracji, reżimy hybrydowe, alternatywy wobec demokracji.
3. Czynniki wzmacniające jakość demokracji: wartości i procedury skonsolidowanych demokracji, demokracja wyborcza a opinia publiczna, demokratyczna kultura polityczna, kultura zaufania i kompetencje cywilizacyjne, bezpieczniki demokracji, kapitał społeczny.
4. Kryzys współczesnej demokracji liberalnej: koncepcja demokracji neliberalnej, problemy demokracji w ujęciu globalnym, niedemokratyczny liberalizm, de konsolidacja demokracji, protest jako reakcja na kryzys demokracji liberalnej, alarmizm a symetryzm.
5. Zagrożenia i problemy demokracji liberalnej: populizm, antagonizm, korupcja dyskursu politycznego, pandemia jako źródło kryzysu demokracji, mediatyzacja życia społecznego, nihilizm prawny, apatia i bierność obywateli.
6. Remedium na kryzys demokracji: normatywna teoria demokracji G. Sartoriego, oswojanie nacjonalizmu, naprawa gospodarki, odnowienie wiary obywatelskiej (Y. Mounk), demokracja postliberalna (Ph. Schmitter), oswojanie nacjonalizmu, naprawa gospodarki, odnowienie wiary obywatelskiej (J.-W. Müller), deliberacja i otwieranie dyskursu (J. Habermas).

Wykaz literatury podstawowej

Adorno T.W., Nowy prawicowy radykalizm, Kraków 2020.
Dahl R., Demokracja i jej krytycy, Warszawa 2012.
Huntington S., Trzecia fala demokratyzacji, Warszawa 2009.
Sartori G., Teoria demokracji, Warszawa 1998.
Schumpeter J.A., Kapitalizm, socjalizm, demokracja, Warszawa 2009.
Szczupaczyński J. (red.), Władza i społeczeństwo. Antologia tekstów z zakresu socjologii polityki, Warszawa 1998.
Śpiewak P. (red.), Przyszłość demokracji. Wybór tekstów, Warszawa 2005.

Wykaz literatury uzupełniającej

Antoszewski A., Współczesne teorie demokracji, Warszawa 2016.
Dahl R., O demokracji, Kraków-Warszawa 2000.
Habermas J., Strukturalne przeobrażenia sfery publicznej, Warszawa 2007.
Held D., Modele demokracji, Kraków 2010.
Korzeniowski K., Psychologia demokracji. Szkice, Warszawa 2020.
Krastew I., Demokracja. Przepraszamy za usterki, Warszawa 2015.
Levitsky S., Ziblatt D., Tak umierają demokracje, Łódź 2018.
Majcherek J., Demokracja, przygodność, relatywizm, Warszawa 2007.
Marczewska-Rytko M., Demokracja bezpośrednia w teorii i praktyce politycznej, Lublin 2001.
Mouffe Ch., Paradoks demokracji, Wrocław 2005.
Mouffe Ch., Polityczność, Warszawa 2008.
Mounk Y., Lud kontra demokracja. Dlaczego nasza wolność jest w niebezpieczeństwie i jak ją ocalić, Warszawa 2019.
Müller J.-W., Co to jest populizm?, Warszawa 2017.
Müller J.-W., Strach i wolność. O inny liberalizm, Warszawa 2021.
Putnam R., Demokracja w działaniu. Tradycje obywatelskie we współczesnych Włoszech, Kraków-Warszawa 1995.
Rancière J., Nienawiść do demokracji, Warszawa 2008.
Sartori G., Homo videns. Telewizja i postmyślenie, Warszawa 2007.
Shapiro I., Stan teorii demokracji, Warszawa 2006.
Słomka T. (red.), Demokracja konstytucyjna w Polsce, Warszawa 2019.
Szczegółka L., Bierność obywateli. Apatia polityczna w teoriach demokratycznej partycypacji, Warszawa 2013.
Sztompka P., Zaufanie. Fundament społeczeństwa, Kraków 2007.

Talmon J., Źródła demokracji totalitarnej, Kraków 2015.
 Wolff-Powęska A., Drogi i bezdroża demokracji u progu XXI wieku, Bydgoszcz 2001.
 Zakaria F., Przyszłość wolności. Nieliberalna demokracja w Stanach Zjednoczonych i na świecie, Warszawa 2018.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) – studia stacjonarne

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	0
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	15
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	20
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	0
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	15
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	10
Ogółem bilans czasu pracy		90
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) – studia niestacjonarne

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	0
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	22
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	13
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	30
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	0
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	15
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	10
Ogółem bilans czasu pracy		90
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		3